

VADSTENA
KOMMUN

KULTURPLAN FÖR VADSTENA KOMMUN

VADSTENA
KOMMUN

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2021-11-24	Antagen	2023-01-15

INNEHÅLL

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Kulturens egenvärde	1
1.3 Ett rikt kulturliv/kultur för alla	1
1.3.1 Vadstena idag ideellt och professionellt.....	1
1.3.2 Kultur för alla.....	1
1.3.3 Varumärke och attraktivitet	2
1.4 Avgränsningar och andra plandokument.....	2
2. Befintliga kommunala åtaganden.....	2
3. Övergripande mål för Vadstena kommun, Region Östergötland, Sverige och Agenda 2030.....	3
4. Regional kulturplan.....	3
4.1 Allmän inriktning	3
4.2 Regionala mål med särskilt intresse för Vadstena.....	4
5. Vadstenas kulturpolitiska mål.....	4

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

För Vadstena kommun är kultur en omistlig drivkraft för utveckling och attraktivitet. Både den externa bilden och självbilden av Vadstena är starkt präglad av Vadstena som kulturstad. Kulturmålen är del i den totala utvecklingspolitiken för att nå goda livsvillkor, starkt näringsliv, växande befolkning och hållbarhet. Denna plan syftar till att styra kommunens arbete inom kultursektorn de närmaste åren. Avsikten har varit att hålla planen kortfattad, med endast kort beskrivande text om nuläge och med fokus på målen. Detta för att planen ska fungera som ett internt plandokument och vara lätt att löpande revidera.

Planen tar avstamp i ett par arbetsmöten som kultur- och utbildningsnämnden genomförde våren 2021 där de kulturpolitiska målen och dess prioriteringar bestämdes. Som bakgrund till samtalen fanns den nationella kulturpolitikens tre övergripande målsättningar, den regionala kulturpolitikens sex fokusområden som man kommit överens om med kommunerna och de sjutton målen för Agenda 2030.

1.2 Kulturens egenvärde

Kulturpolitiken kan delas i tre delar:

- Kulturpolitik – Alla ska ha tillgång till kultur och eget skapande.
- Konstpolitik - Det ska finnas förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Vadstena och det behövs insatser som främjar utveckling inom och mellan olika konstområden som till exempel litteratur, bildkonst, musik, dans, teater och film.
- Lokal utveckling - Kulturen är en del av det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Kulturellt innehåll, konstnärliga och kreativa yttringar i olika former, spelar en stor social och ekonomisk roll i samhället.

Kulturen står inte för sig själv utan är en del av en större helhet. Men kulturen har också ett stort värde i sig själv och i denna plan har vi strävat efter att kulturen inte ska bli allt för instrumentell, det vill säga att ett bra kulturliv får vara ett mål i sig och inte bara ett redskap att nå andra mål.

1.3 Ett rikt kulturliv/kultur för alla

1.3.1 Vadstena idag ideellt och professionellt

Vadstena har ett mycket rikt kulturliv med allt från professionella aktörer på nationell nivå till ideell och enskild verksamhet. Detta gäller inom de flesta kulturgrenar - scenkonst, musik, bildkonst, kulturarv, litteratur, konsthantverk etc. Att det finns en så hög nivå och stor bredd inom så många olika kulturgrenar i en kommun av Vadstenas storlek är unikt. Lägg därtill att flera delar av kulturen har en särpräglad Vadstenaprofil eller särskilt arv där Vadstena har ett speciellt ansvar. Det ställer stora krav på utformningen av kulturpolitiken - hur resurserna används, vad som prioriteras, vad som inte kan prioriteras och vilken roll kommunen ska och kan spela. Kulturlivets bredd kontra kommunens storlek ställer också krav på samverkan. Vadstena kommun kan inte verka ensam utan måste vara en av många krafter, lokalt, regionalt och nationellt som samverkar i arbetet till kulturens fromma.

1.3.2 Kultur för alla

Det kan tyckas självklart att kultur ska finnas till för alla och att alla ska ha tillgång till kultur. Emellertid finns begränsningar för tillgång till kultur och vilken kultur som erbjuds. Det kan till exempel bero på sociala mönster, vana, ekonomi eller fysiska hinder. Kulturpolitiken måste ta hänsyn till många aspekter för att nå målen. Man kan behöva övervinna tillgänglighetsproblem, rikta insatser mot särskilda grupper, se över lokaler, arbeta både i det stora och det lilla, med både spets och bredd, professionellt och ideellt. I några frågor har kommunen ett extra ansvar. Dels lokaler eftersom kommunen inklusive Vadstena Fastighets AB är en stor fastighetsägare. Dels uppmärksamhet av målgrupper och konstformer som inte tar så stor plats men som behövs för allas tillgång till kultur. Dels användandet av det offentliga rummet.

1.3.3 Varumärke och attraktivitet

Kulturen är en omistlig del av Vadstenas varumärke och attraktivitet. I den analys som gjordes i samband med framtagandet av Vadstenas platsvarumärke framgår att platsens attraktivitet bygger på fyra styrkor/fokusområden:

1. Den medeltida stadskärnan med sin fysiska utformning, arkitektur och byggnader
2. Den omgivande naturen med Vättern, slätten och Omberg
3. Platsens historia som pilgrimsmål och vårdstad, fysisk och andlig rekreation
4. De kreativa upplevelser och kulturuttryck som dagens kulturutövare skapar och gestaltar

(Rapporten signerad Identix)

En poäng är att kulturen både är då, men också i högsta grad nu och framåt.

1.4 Avgränsningar och andra plandokument

Kulturplanen behandlar övergripande mål för kulturen i Vadstena. Inom vissa områden är målen nedbrutna i detaljerade riktlinjer t.ex. inom konst och kring kommunens bidrag. I andra fall finns beröringspunkter med andra kommunala plandokument att förhålla sig till. Exempel på detta är fritidsplan och friluftspan. På vissa områden har det under arbetets gång visat sig att det finns behov av mer detaljerade riktlinjer och då har det i sig blivit ett mål i kulturplanen.

Biblioteket är en lagstadgad verksamhet som har en egen plan. Biblioteket berörs därför bara översiktligt i denna plan.

Kulturskolan berörs av denna plan och har mål knutna till sig. Men även där finns egna plandokument som behöver harmonieras med denna plan.

2. BEFINTLIGA KOMMUNALA ÅTAGANDEN

Vadstena kommun har ett antal åtaganden som berör kulturlivet.

- Föreningsstöd – för ideella föreningar. Samma system oavsett vad föreningarna sysslar med. Stödet är uppdelat i verksamhetsbidrag, lokalbidrag och arrangemangsbidrag. Under 2021 revideras föreningsstödet.
- Stöd till professionella aktörer – ett stöd för aktörer med regional och nationell betydelse. Normalt en förutsättning för regionala och statliga stöd.
- Kulturgarantin – en garanti för att alla barn ska uppleva kultur i olika former under sin uppväxt.
- Skapande skola – statligt stödssystem för att involvera professionella kulturskapare i skolan.
- Utställningsverksamhet – varje sommar genomförs publika utställningar.
- Biblioteket – med bok- och mediehantering och programverksamhet.
- Kulturskolan – musik, dans och bild & form.
- Konstsamling – konsten pryder verksamhetslokaler och offentliga lokaler. Även konst i stadsrummet.
- Fasta arrangemang – kommunen arrangerar ensam eller i samverkan ett antal arrangemang under året, Förintelsens minnesdag, Earth week, Kulturveckan, Valborg, Nationaldagen, Vadstena Pride och Lucia.

Annan befintlig kommunal kulturverksamhet:

Vadstena kommun har, i vissa fall sedan länge, åtaganden i kulturaktörer. Kommunen är stiftare och eller har fast styrelserepresentation i Stiftelsen Vadstena slotts möblering, Stiftelsen Gottfrid Larssongården och Birgittastiftelsen.

3. ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR VADSTENA KOMMUN, REGION ÖSTERGÖTLAND, SVERIGE OCH AGENDA 2030

Ett antal lokala, regionala och nationella kulturpolitiska områden liksom målen för Agenda 2030 har varit viktiga som grund för denna plan.

Vadstena har tre övergripande kommunala mål:

- Hållbara Vadstena
- Attraktiva Vadstena
- Växande Vadstena

Region Östergötland har nyligen antagit en kulturplan och i denna ingår sex fokusområden som i samråd med regionens kommuner lyfts fram som gemensamma mål:

- öka tillgång och inkludering i kulturlivet
- skapa förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Östergötland
- utveckla den kulturella infrastrukturen
- utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling och besöksnäring
- utveckla förutsättningar för kulturella kreativa näringar
- främja bibliotekens roll för delaktighet och demokrati

Den nationella kulturpolitiken är idag uppbyggd kring de tre övergripande målsättningarna

- att kulturen ska vara en fri och obunden kraft (självständighetsmålet)
- att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet (delaktighetsmålet)
- att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling (samhällsmålet).

FN:s Agenda 2030 innehåller mål för hur en hållbar värld ska uppnås ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Agenda 2030 är ett övergripande ramverk för Vadstena kommuns framtida utveckling. Hållbarhet ska integreras i utvecklingen av kulturen i Vadstena kommun liksom inom andra områden i samhället.

4. REGIONAL KULTURPLAN

4.1 Allmän inriktning

Region Östergötlands kulturplan har fem egna fokusområden vid sidan av de sex fokusområden som man kommit överens om med länets kommuner (se ovan):

1. Demokrati och delaktighet
2. Bredda deltagande och spridning
3. Stödja konstnärlig utveckling och kvalitet
4. Utveckla kulturell infrastruktur
5. Kulturen i samhället

4.2 Regionala mål med särskilt intresse för Vadstena

Bland målen finns en hel del med särskild bäring på Vadstena:

Scenkonst

- fler ska nås av scenkonst, de regionala scenkonstaktörerna ska nå fler i kommunerna, till exempel genom turnéer
- stärka kontaktytorna mellan professionella teateraktörer
- utveckla stöd för professionella teateraktörer
- stödja Riksteaterns satsning på kulturarrangörer
- skapa bättre möjligheter för musikarrangörer
- stödja de regionala orkestrarnas arbete att nå ut till alla barn och unga oavsett bostadsort och stödja turnéverksamheten
- utveckla samarbetet inom dans
- utveckla infrastrukturen inom film och rörlig bild

Kulturarv

- stärka samverkan i kulturarvsfrågor – för Vadstena är driften av Klostermuseet särskilt viktigt
- stödja synliggörandet av kulturarv
- stödja strategiskt arbete kring immateriellt kulturarv – för Vadstena till exempel knyppling men kan också innefatta Birgittaarvet och sjukvårdsarvet
- identifiera unika kulturmiljöområden med potential att utvecklas
- stärka samverkan med olika aktörer inom kulturmiljö

Bild och form

- samverka med kommunerna för att utveckla bild- och formområdet
- skapa förutsättningar för fler konstprojekt i länet som når en bred publik
- konstresidens

Hemslöjd

- utveckla och stärka slöjden i samverkan med kommunerna – här har ett arbete påbörjats tillsammans inom Centrum för svensk knyppling i Vadstena
- stärka slöjdaktiviteter bland barn och unga
- skapa fler slöjdprojekt ute i länet

5. VADSTENAS KULTURPOLITISKA MÅL

Kopplade till regionala mål och relevanta Agenda 2030-mål.

Prioritet 1

Mål för Vadstena kommun	Möjlig strategi	Koppling till regionalt mål
Infrastruktur		
Utveckla den kulturella infrastrukturen.	Utveckla upplevelser runt Stråket [slottet, strandpromenaden, klosterområdet, Rødtornet, Storgatan].	Utveckla den kulturella infrastrukturen. Utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling och besöksnäring.
	Utred om enprocentsregeln även kan omfatta privata byggtreprenörer vid markanvisning.	Utveckla den kulturella infrastrukturen. Skapa förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Östergötland.
		
Föreningsliv/bibliotek		
Stärka den ideella och idéburna sektorn inom kultur.	Stärka föreningsbidragen, studieförbund och arrangemang.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
	Utred behov, möjligheter och hur kommunen kan arbeta med digitalisering och digitisering inom kulturområdet.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet Utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling...
 		
Skola, förskola		
Ett tydligt kulturuppdrag till förskola och skola som ger alla barn rätt till kulturupplevelser och att dessa präglas av Vadstenas kultur.	Aktivt arbete med Kulturgarantin, skapande skola och skolbiblioteken.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet Främja bibliotekens roll för delaktighet och demokrati
		
Arrangemang		
Värna om våra återkommande lokala arrangemang.	Fast lista för återkommande budgetsatta arrangemang som ska genomföras, av kommunen, av annan aktör eller i samverkan.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet
		

Prioritet 2

Mål för Vadstena kommun	Möjlig strategi	Koppling till regionalt mål
Samverkan		
Mer kultur och bättre kulturfinansiering via samverkan.	Utvecklat samarbete med regionens tjänstepersoner.	Utveckla den kulturella infrastrukturen.
	Samverkan med andra kommuner och institutioner som partner, mottagare och givare av teater, konst, musik och utställningar.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet. Skapa förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Östergötland.
		
Lokaler		
Stärka kulturlivet genom ändamålsenliga lokaler.	Inventera och utreda framtida lokalbehov för kulturaktörer och vilka de är.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet. Skapa förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Östergötland.
	Utreda förutsättningar för ett kommunägt konstgalleri.	
	Skapa och synliggöra scen för små uppträdanden.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
	Ändamålsenliga lokaler i olika storlekar för konsert, teater, dans, film i samband med skolprojektet.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet. Utveckla den kulturella infrastrukturen.
	Verkstäder och andra lokaler för eget skapande för unga vuxna.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
		
Professionella kulturaktörer		
Synliggöra de professionella kulturaktörerna.	I samverkan med Vadstena Turism & Näringsliv AB inventera och hitta plattform för att presentera professionella aktörer inom kultur och kreativa näringar.	Skapa förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Östergötland.
		

Slöjd och konsthantverk		
Stärka förutsättningar för slöjd och konsthantverk.	Utreda lokalbehov för verksamhet och utställning.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet. Skapa förutsättningar för professionella kulturskapare att verka i Östergötland.
	Arbeta för knypplingen som en del av UNESCOs immateriella kulturarv.	Utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling och besöksnäring.
		
Barn och unga och äldre		
Stärka kulturen i kultursvaga grupper.	Utveckla kulturskolan och undersök former för samarbete över kommungränserna.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet. Utveckla den kulturella infrastrukturen.
	Öka insatser med populärkultur för Unga vuxna.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
	Öka insatser med kultur för äldre inom omsorgen och se över samlingspunkter för äldre.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
 		

Prioritet 3

Mål för Vadstena kommun	Möjlig strategi	Koppling till regionalt mål
Landsbygd		
Stärk kulturen på landsbygden.	Arbeta aktivt med Borghamns bygdegårds roll som aktivitetshus med utställningar och arrangemang, kulturutveckling av norra Omberg och landskyrkorna.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
		
Besöksmål		
Kommunens kulturverksamhet ska samverka med kulturaktörer, innovatörer och besöksnäringen för att utveckla kultur- och naturupplevelser som stärker Vadstena som besöksmål.	Utställningsverksamhet ska ha besöksnäringssperspektiv.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet. Utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling och besöksnäring.
	Kultur- och besöksnäring stärks med barn- och familjeupplevelser.	Öka tillgång till och inkludering i kulturlivet.
	Inventera utbudet idag som underlag för fortsatt utveckling.	Utveckla förutsättningarna för kulturella kreativa näringar.
	Slutföra arbetet med kulturarvsplan.	Utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling och besöksnäring.
	Se över kommunens åtaganden inom museisektorn.	Utveckla kulturarvet som en tillgång för platsutveckling och besöksnäring.
 		
Östergötlands kulturhuvudstad		
Vadstena Östergötlands kulturhuvudstad.	Detta skall genomsyra nämndarbetet och i kommunen i stort.	
	Undersöka om förutsättningarna att bli europeisk kulturhuvudstad 2029.	
 		